

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LXXXVIII. — Izdan in razposlan 27. dne junija 1916.

Vsebina: (Št. 192—197.) 192. Ukaz, s katerim se pridržuje usnje določnih vrst za vojaško potrebo. — 193. Ukaz o prodajanju izdelovalnih odpadkov iz podelovanja usnja. — 194. Ukaz o prometu z govejimi kožami, konjskimi kožami in telečjimi kožicami. — 195. Ukaz o generalnem varstvu. — 196. Ukaz, s katerim se uravnava poraba žita in mlinskih izdelkov. — 197. Ukaz, s katerim se uravnava izvozni promet na Rumunsko.

192.

Ukaz trgovskega ministra v porazumu z ministroma za javna dela in za deželno bran in v soglasju z vojnim ministrom z dne 23. junija 1916. l.,

s katerim se pridržuje usnje določnih vrst za vojaško potrebo.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 10. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 274) se izpreminjuje, pojasnjuje in dopolnjuje ministrstveni ukaz z dne 5. februarja 1916. l. (drž. zak. št. 28) zaukazuje tako:

§ 1.

Pridržek za vojaško potrebo odpade gledé ovčjega usnja, strojenega z rojevino in čreslom.

§ 2.

Razveljava pridržka za vojaško potrebo, ki nastopi s tem, da se udari uradni pečat na zaloge

usnja po § 5, št. 2 ukaza z dne 5. februarja 1916. l. (drž. zak. št. 28), ne nasprotuje odredbi trgovskega ministrstva o oddaji teh zalog usnja v zmislu § 8 navedenega ukaza.

Oblast trgovskega ministrstva odrediti od dajo se razteza na izdelovalne odpadke iz podelovanja usnja za vojaško potrebo pridržanih vrst.

§ 3.

Dolžnost posestnika zaloge, da se pokori odredbi o oddaji, ki jo je ukrenilo trgovsko ministrstvo, se s tem ne odlaga, da se posestnik zaloge in prevzemnik ne moreta zediniti o ceni blaga, ki ga je oddati. V tem primeru mora prevzemnik začasno plačati ceno, ki jo določi trgovsko ministrstvo. Na zahtevanje ene izmed obeh strank je sodno določiti odškodnino v nespornem postopanju, zaslišavši izvedence, po okrajnem sodišču, pristojnem po kraju zaloge. Odločba se more izpodbijati z rekurzom v osmih dneh. Zoper odločbo druge stopnje ni dopusten nadaljen pravni pomoček. V koliko mora ena stranka povrniti stroške postopanja ali jih je deliti med stranke, odloči sodišče po svobodnem predarku.

§ 4.

V ostalem ostanejo določila ministrstvenega ukaza z dne 5. februarja 1916. l. (drž. zak. št. 28) neizpremenjena.

§ 5.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

Georgi s. r.,

Trnka s. r.

Spitzmüller s. r.

193.

Ukaz trgovinskega ministra v porazumu z ministroma za javna dela in za deželno bran in v soglasju z vojnim ministrom z dne 23. junija 1916. l.

o prodajanju izdelovalnih odpadkov iz podelovanja usnja.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 10. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 274) se zaukazuje tako:

§ 1.

Izdelovalni odpadki, ki se podajajo ob podelovanju usnja, ki je po predpisih ukaza z dne 5. februarja 1916. l. (drž. zak. št. 28) (izpremenjenega z ukazom z dne 23. junija 1916. l. [drž. zak. št. 192]) pridržano za vojaške namene, se smejo oddajati drugim odjemnikom nego družbi z o. z. za nabavljanje usnja na Dunaju le po nastopnih določilih.

Kolikor bi bilo izpolnjevanje prevzetih dobavnih obveznosti v protislovju s temi določili, je prepovedano.

§ 2.

Vsakdo, ki namerava otujiti izdelovalne odpadke v § 1. oznamenjene vrste, jih mora najprej ponuditi v nakup družbi z o. z. za nabavljanje usnja na Dunaju.

Ponudbe je vložiti prvokrat do 15. dne julija 1916. l. in pozneje 1. in 15. dne vsakega mesca.

V ponudbi je navesti:

1. Natančno oznamenilo vrste usnja (kakor podplat strojeno usnje, oglav, svetlo usnje, transparentno usnje);

2. vrsto odpadka, in sicer:

a) za čevlje neporabn (, usnje za gorivo“),

b) porabni odpadek od stancanja (rezanja),

c) kvalitetni odpadek, to je odpadek, ki je eventualno po svoji površinski razsežnosti, ne pa po debelosti ali kakovosti usnja pripraven za porabljanje za vojaške namene;

3. težo ponujenih odpadkov in zanje zahtevano ceno od postaje, kjer se naklada, in sicer obe navedbi ločeno po vrstah usnja in vrstah odpadka.

Ponudbi je dati v podstavo sortiranje odpadkov, ki je bilo doslej običajno v dotičnem obratu.

Tiskovine za ponudbo se dobivajo pri družbi za nabavljanje usnja.

§ 3.

Ponudbe je vpošiljati po pošti priporočeno družbi za nabavljanje usnja.

Družba mora ponudniku povrniti poštnino.

Ponudnik je vezan na svojo ponudbo 14 dni, ki jih je računati od dne, katerega se dá ponudba na pošto. Ako mu v tem roku ne dojde izjava družbe o sprejemu, more svobodno razpolagati s ponujenim blagom.

Ako družba sprejme ponudbo, mora nemudoma tudi odrediti, kar je potrebno zaradi izročitve blaga. Prodajnik mora spraviti blago čim prej v stanje, v katerem se more pošiljati, in ga potem ustrezno odredbam družbe na njene stroške brez odloga odposlati na mesto, ki ga oznameni družba. Za kraj izpolnitve veljaj kraj namembe blaga, ako je v Avstriji. Drugače veljajo za to občina določila členu 324 trg. zak.

Prodajnik mora hkratu, ko odpošlje blago, vposlati družbi:

1. Seznamek o vrsti usnja in vrsti odpadkov,

2. račun,

3. duplikat voznega lista, v katerem je uradna navedba teže.

Družba mora plačati 60 odstotkov kupnine, ki gre prodajniku po teh izkazih, takoj po dohodu izkazov, ostanek pa poravnati v osmih dneh po prevzetju blaga, ako se blago ne graja.

Blago se mora prevzeti v osmih dneh po obvestilu adresata, da je došlo na namembno postajo. Adresat mora pošiljaču takoj pisмено naznaniti, da je blago dospelo na namembno postajo.

Družba se more opirati na nedostatke blaga le tedaj, ako je naznanila prodajniku nedostatke v 14 dneh po obvestilu adresata, da je blago dospelo na namembno postajo.

Ko se je blago pravočasno grajalo, mora družba plačati ostanek kupnine šele na podstavi pravomočne odločbe o vrednosti blaga.

§ 4.

Odškodnino za izdelovalne odpadke, ponujene družbi za nabavljanje usnja po predpisih §§ 2 in 3, naj določi, ako ni dogovora z lepa, na predlog družbe ali ponudnika sodišče v nespornem postopanju, zaslišavši izvedence.

Izvedence je jemati praviloma izmed stalno zapriseženih izvedencev.

Za odločbo je pristojno okrajno sodišče, v čigar okolišu so ponujeni izdelovalni odpadki. Odločba se more v osmih dneh izpodbijati z rekurzom. Zoper odločbo druge stopnje ni dopusten nadaljen pravni pomoček. V koliko mora ena stranka povrniti stroške postopanja ali jih je deliti med stranke, odloči sodišče po svobodnem predurku.

Dolžnost dobavljanja se ne odlaga s sodnim postopanjem. Kadar se prevzame blago, je plačati, ako se prevzame blago pred sklepom tega postopanja, začasno ceno, ki jo je družba ponudila posestniku zaloge, izpolnjuje predpise, ki so v § 3 tega ukaza.

§ 5.

Izpolnjevanje predpisov tega ukaza nadzoruje trgovinsko ministrstvo, privzemši obrtne nadzornike ali druge organe. V ta namen se morejo ogledati obratni prostori in druge naprave in uradno vpogledati poslovne knjige.

Izjeme od predpisov tega ukaza more dovoljevati le trgovinsko ministrstvo.

§ 6.

Ravnanje zoper predpise tega ukaza naj kaznujejo politična oblastva I. stopnje z zapornimi kaznimi do šest mesecev ali z denarnimi kaznimi do 5000 K, ako dejanja ne spadajo pod strožje kazensko določilo.

§ 7.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

Georgi s. r.

Truka s. r.

Spitzmüller s. r.

194.

Ukaz trgovinskega ministra v porazumu z ministrom za notranje stvari, ministrom za javna dela in ministrom za deželno bran z dne 23. junija 1916. l.

o prometu z govejimi kožami, konjskimi kožami in telečjimi kožicami.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 10. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 274) se zaukazuje tako:

§ 1.

Določila § 3 ukaza z dne 12. julija 1915. l. (drž. zak. št. 198), v katerih so bile pripuščene mnogoterne izjeme od dolžnosti ponuditi zaloge govejih in konjskih kož središču za kože in usnje d. dr., se razveljavljajo. Na mesto teh določil stopijo nastopni predpisi:

1. Goveje in konjske kože sme dobavljati izdelovalcem usnja le še središče za kože in usnje d. dr. na Dunaju. Pravtako smejo izdelovalci usnja dobivati te kože le s posredovanjem imenovane družbe.

2. Tudi za strojenje za plačilo se goveje in konjske kože, ki se niso poprej ponudile imenovani družbi v nakup, ne smejo več oddajati izdelovalcem usnja in izdelovalci jih ne smejo

več prevzemati. Posestnik mora marveč kože oddajati, ravnaje se po nastopnih predpisih.

3. Mesarji, klalci in drugi posestniki kože, ki svojih zalog govejih in konjskih kože niso dobavljali izdelovalcu usnja ali skupljevalcu izdelovalca usnja, morajo zaloge v zmislu veljajočih predpisov ali oddajati tistemu, kateremu so dobavljali take kože v času med 1. in 31. dnem marca 1915. l., in sicer vsak teden, ali pa morajo zaloge kože imenovane vrste po predpisu ukaza z dne 12. julija 1915. l. (drž. zak. št. 198) vsak teden vsako soboto ponuditi središču za usnje d. dr. v nakup.

4. Mesarji, klalci in drugi posestniki kože, ki so svoje zaloge govejih ali konjskih kože dobavljali doslej izdelovalcu usnja ali skupljevalcu izdelovalca usnja, ne smejo v bodoče več dobavljati kože temu izdelovalcu usnja ali skupljevalcu, temveč morajo oddajati kože, in sicer vsak teden družbi za vnovčevanje kože ali drugemu kupčevalcu, ki je upravičen za obrtniško skupljanje in prodajanje kože, ali jih morajo ponuditi v nakup središču za kože in usnje d. dr. po predpisu ukaza z dne 12. julija 1915. l. (drž. zak. št. 198).

5. Izjeme more dovoljevati le trgovinsko ministrstvo, ako so dani posebnega ozira vredni razlogi.

§ 2.

Trgovinsko ministrstvo more zaukazati prisilno odvzetje zalog govejih ali konjskih kože, ki se niso oddale ali dobile po predpisih § 1. Pri tem je zmislu primerno uporabljati določila §§ 4 in 5 ukaza z dne 19. avgusta 1915. l. (drž. zak. št. 243).

§ 3.

Trgovinsko ministrstvo more tudi izven primerov, navedenih v § 2 tega ukaza in v § 4 ukaza z dne 19. avgusta 1915. l. (drž. zak. št. 243), odrediti oddajo zalog govejih ali konjskih kože podjetnikom, ki jih oznameni, po ceni, ustrezajoči ustanovljenim najvišjim cenam.

Dolžnost oddaje se ne odlaga s tem, da se posestnik zaloge in prevzemnik ne moreta zediniti o ceni za blago, ki ga je oddati. V tem primeru mora prevzemnik začasno plačati ceno, ki jo določi trgovinsko ministrstvo. Na zahtevanje ene izmed obeh strank je sodno odločiti odškodnino

v nespornem postopanju, zaslišavši izvedence, po okrajnem sodišču, pristojnem po kraju zaloge. Odločba, s katero se ne sme določiti cena, presegajoča ustanovljene najvišje cene; se more izpodbijati z rekurzom v osmih dneh. Zoper odločbo druge stopnje ni dopusten nadaljen pravni pomoček. V koliko mora ena stranka povrniti stroške postopanja ali jih je deliti med stranke, odloči sodišče po svobodnem preudarku.

§ 4.

V ostalem se predpisi ukaza z dne 12. julija 1915. l. (drž. zak. št. 198) v besedilu, deloma izpremenjenem z ukazoma z dne 19. avgusta 1915. l. (drž. zak. št. 243) in z dne 28. septembra 1915. l. (drž. zak. št. 291), ne izpreminjajo z določili tega ukaza.

§ 5.

Ravnanje zoper predpise tega ukaza naj kaznujejo politična oblastva I. stopnje z zapornimi kaznimi do šest mesecev ali z denarnimi kaznimi do 5000 K, ako dejanja ne spadajo pod strožje kazensko določilo.

§ 6.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

Hohenlohe s. r.

Georgi s. r.

Trnka s. r.

Spitzmüller s. r.

195.

Ukaz pravosodnega ministra v porazumu z ministrom za notranje stvari z dne 24. junija 1916. l.

o generalnem varstvu.

Na podstavi člena I, § 54, cesarskega ukaza z dne 12. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 276) (I. delna novela k občenemu državljanskemu zakoniku) se ukazuje tako:

§ 1.

(1) Ako sklene občina ali druga korporacija ustanovitev generalnega varstva, je določiti krog

varovancev ali oskrbovancev, čez katere mora generalni varuh prevzeti varstvo. Sklep je naznaniti varstvenemu sodišču kraja. Druga varstva naj se izročajo generalnemu varuhu le z njegovo pritrditvijo.

(2) Generalni varuh more vsako izročeno mu varstvo odložiti iz važnih razlogov, opravljati pa ga mora dotlej, da se postavi drug zakonit zastopnik, ki ga naj predlaga. Generalnemu varuhu je treba dati priliko za izjavo, ako naj se namesto njega postavi drug zakonit zastopnik.

§ 2.

(1) Na podstavi primerne predloga (§ 1, odstavek 1) občine ali druge korporacije, ki ustanovi generalno varstvo, more predsednik deželne (okrožnega) sodišča v porazumu s političnim oblastvom (§ 40, odstavek 4, I. delne novele) zaukazati, da se generalnemu varuhu izroči enkrat za vselej varstvo čez vse ali čez določene skupine nezakonskih otrok v njegovem okolišu, ki nimajo zakonitega zastopnika, in na katere naj se razteza vodstvo generalnega varstva po sklepu korporacije, ki ga ustanovi. Oblast varstvenega sodišča, da postavi drugega varuha, ostane neizpremenjena.

(2) Tako izročitev je objaviti v okolišu generalnega varuha, kakor je v kraju običajno, in posebej naznaniti babicam in porodničnicam okoliša, opozarjaje na § 5, odstavek 1, tega ukaza.

(3) Generalni varuh mora v teh primerih prevzeti varstvo, čim zvé za primer. Pripad vsakega takega varstva mora brez odloga naznaniti varstvenemu sodišču.

(4) Kolikor ni ukrenjen zaukaz v zmislu odstavka 1 ali se ne uporablja, izroči sodišče generalnemu varuhu varstvo od primera do primera.

§ 3.

(1) Ne kraté določila § 1, odstavek 1, se morejo generalnemu varuhu izročiti tudi sovarstvo ali skrbstvo, nadalje po § 54 delne novele posamezne pravice in dolžnosti varuha, zlasti nadzorovanje, dosega preživnin ali podpor ter poizvedba razmerij sorodstva ali domovinstva gledé takih varovancev ali oskrbovancev, ki imajo drugega zakonitega zastopnika.

(2) Generalni varuh more kakor pooblaščenec matere uveljavljati njene zahteve na podstavi § 167 o. d. z. in s pritrditvijo matere zahteve po § 168 o. d. z., ter poizvedovati, kolikor je potrebno, da se zaukaže varstvo in da se izbere pripraven varuh. Posledek poizvedovanja mora čim prej naznaniti varstvenemu sodišču in izjaviti, ali hoče sam prevzeti varstvo ali predlaga drugega varuha.

§ 4.

(1) Generalni varuh mora posameznim varuhom na zahtevanje dajati svete v stvareh varstva in jim, kolikor mogoče, pomagati. Za svoje delovanje ne sme sprejemati od strank plačila.

(2) Generalni varuh se more za oskrbovanje svojih nalog posluževati pomoči drugih oseb, odgovoren pa je po § 264 o. d. z. za škodo, ki jo povzročijo. Nasproti sodišču je sam odgovoren za vodstvo varstva.

§ 5.

(1) Babica mora v 24 urah naznaniti pristojnemu generalnemu varuhu rojstvo nezakonskega otroka.

(2) Kdor ima v oskrbi varovance ali oskrbovance, ki so postavljeni pod generalno varstvo, je dolžen na zahtevanje dajati pojasnila generalnemu varuhu in njegovim odposlancem, dovoljevati pristop v stanovanje in delavnico in k varovancu in na njihovo zahtevanje pripeljati varovanca na sodišče ali k zdravniku.

§ 6.

(1) V namestilni listini ni oznameniti osebe generalnega varuha za nosilca varstva, temveč njegovo službo; varstvo izročiti je „mestnemu uradu za mladinsko varstvo“, „varstvenemu svetu“ ali „generalnemu varuhu društva za mladinsko varstvo.....“. Izročitev varstva ali posebne naloge, ki je s tem v zvezi, ter odpust je s sklepom pismeno naznaniti generalnemu varuhu.

(2) Generalni varuh obljubi obljubo na sodišču po nastopu svoje službe enkrat za vselej.

§ 7.

Določila §§ 3, odstavek 2, in 6 se uporabljajo tudi tedaj, ako opravlja varstveni svet po § 34 I. delne novele naloge generalnega varuha.

§ 8.

Kadar se ustanovi generalno varstvo, je treba poskrbeti, da se pod nadzorstvo generalnega varuha postavljeni otroci od časa do časa, najmanj enkrat na leto, zdravniško preiščejo, ako mogoče, po zdravniku, ki je v javni zdravstveni službi, in da se redno strokovno popreskusi, kako so spravljani in kako se gojijo.

§ 9.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

Hochenburger s. r.

196.

Ukaz ministra za notranje stvari z dne 25. junija 1916. l.,

s katerim se uravnava poraba žita in mlinskih izdelkov.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 11. junija 1916. l. (drž. zak. št. 176), s katerim se uravnava promet z žitom, moko in sočivjem, se, deloma izpreminjujé ministrstveni ukaz z dne 15. januarja 1916. l. (drž. zak. št. 15), dokler se ne ukrene drugače, ukazuje tako:

§ 1.

Osebe, ki imajo neposrednje opraviti s spravljanjem pridelkov, smejo do 1. dne oktobra 1916. l. na dan porabljeni 500 g žita ali iz njih narejeno množino mlinskih izdelkov.

§ 2.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve; dan, od katerega naprej se sme porabljeni zvišana porabna množina, določi politično deželno oblastvo z razglasom v deželnem zakoniku in ukazniku.

Hohenlohe s. r.

197.

Ukaz trgovinskega ministra v porazumu z ministrom za železnice in s finančnim ministrom z dne 26. junija 1916. l.,

s katerim se uravnava izvozni promet na Rumunsko.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 10. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 274) se za čas, dokler trajajo izredne razmere, ki jih je povzročilo vojno stanje, ukazuje tako:

§ 1.

Na Rumunsko se sme izvažati blago po železnici ali na ladji le s posredovanjem „Avstrijske pisarne za promet blaga“ na Dunaju (I., Stubenring 8), ustanovljenega za pospeševanje izvoznega prometa na Rumunsko. Železniška in parnoplovstvena podjetja ne smejo sprejemati v prevoz pošiljatev, ki se oddajajo brez posredovanja te pisarne za izvoz na Rumunsko.

Trgovinski minister more v porazumu z ministrom za železnice in s finančnim ministrom dopuščati izjeme od teh določil.

§ 2.

„Avstrijska pisarna za promet blaga“ je juristična oseba. Na zunaj jo zastopajo in pravno-obvezno podpisujejo tisti udje pisarne, katerim to vsakočasno poveri trgovinski ministev.

„Avstrijska pisarna za promet blaga“ ima pravico za svoje delovanje pobirati pristojbine, ki jih ustanovi trgovinski minister v porazumu s finančnim ministrom in ki jih je porabljeni za zalaganje nastajajočih stroškov.

Natančnejša določila o notranji uredbi in službenem obratu izda trgovinski minister.

§ 3.

Ta ukaz dobi moč 1. dne julija 1916. l.

Forster s. r.

Leth s. r.

Spitzmüller s. r.